

Asia: VN/33859/2023

Lausuntopyyntö selvityksestä Suomen malli tilausohjelmalveluiden investointivoitteen

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

MTV:n sisältöinvestoinnit suuntautuvat ylivoimaiselta valtaosaltaan kotimaisiin tuotantoihin. MTV on erittäin vahvasti kotimaisten sisältöjen talo ja myös muut eurooppalaiset panostuksemme ovat osuudeltaan suuremmat kuin EU:n ulkopuoliset investoinnit. Katsommekin toteuttavamme ja edistävämme AVMS-direktiivin tavoitteita kotimaisten ja eurooppalaisten teosten tuotantoa ja niiden saatavuutta koskien hyvin voimakkaasti.

Ymmärrämme MTV:llä hyvin, että av-palveluiden markkinaa haetaan korjausta kansainvälisten jättien vallan kasvun myötä. Haitta kovenevasta kv-kilpailusta kohdistuu erityisesti kotimaisiin suoratoistopalveluihin, joten korjausliikkeen hyötyjinä tulisi olla myös kotimaisten suoratoistopalveluiden. AVMS-direktiivin tavoite on vahvistaa kotimaisia kieliä ja kulttuuria. Onkin siis varmistettava, että kotimaiset suoratoistopalvelut hyötyvät mahdollisesta uudesta rahastosta eivätkä ainakaan missään tapauksessa joudu maksajiksi malliin, jossa saajina ovat suuret kansainväliset tuotantoyhtiöt ilman vaikutusta kotimaisten tuotantojen laatuun ja saatavuuteen.

Väärin toteutettuna uuden tilausohjelmalveluvelvoitteen aitona riskinä on kotimaisten tv- ja suoratoistopalvelutoimijoiden putoaminen markkinalta kokonaan pois. Jokaisessa asiaa koskevassa selvityksessä on todettu, että kotimaisen av-tuotannon kivijalka ovat Yle, MTV ja Sanoma. Jos tästä kokonaisuudesta jäisivät kaupalliset toimijat pois, olisi veronmaksajien harteilla suuri taakka huolehtia kotimaisen av-alan pohjasta. Tällä hetkellä realiteetti on se, että jokainen uusi lisävelvoite kotimaisille palveluille kasvattaa riskiä sille, että kaupalliset av-tuotantojen tilaajat Suomessa vähenevät ja kotimaisten av-tuotantojen kivijalka murenee.

Tosiasia on, että kansainväliset suoratoistopalvelut ostavat nykyiselläänkin myös suomalaisia tuotantoja, jos saavat niille katsojia. Kotimaisten tuotantojen tukeminen ei ole heille päätehtävä eikä

kilpailuvaltti, toisin kuin kotimaisille suoratoistopalveluille. Jos markkinaa sotketaan siten, että tosiasiallisesti heikennetään kotimaisten suoratoistopalveluiden toimintaedellytyksiä, tullaan tehneeksi massiivinen karhunpalvelus koko kotimaiselle av-alalle.

Kotimaisuus ja eurooppalaisuus ovat MTV:lle sisällöissä ehdoton kilpailuvaltti. Meillä on siis nykyään selkeä ja kiistaton kannustin tehdä laadukkaita kotimaisia sisältöjä ja kehittää niitä yhteistyössä tuotantoyhtiöiden kanssa. Olemme yksi suomalaisen AV-tuotannon kivijaloista – ja ylpeitä siitä.

Katsomme, että esitetty hybridimalli, jossa kotimaiset suoratoistopalvelut eivät ole jo tekemiensä suurten kotimaisten investointien takia rahastointivelvoitteen maksajia, on pohja-ajatukseltaan perusteltu ja vastaa direktiivin tavoitteita.

Kuitenkin: mikäli rahastomalli toteutetaan, tulee olla hyvin tarkkana siinä, millaista rahastoa ollaan perustamassa, jotta direktiivin tavoitteet toteutuvat. MTV:n mielestä rahaston kriteereiden ja pelisääntöjen tulee olla selkeät, avoimet, tasapuoliset ja läpinäkyvät, kuten raportissakin nostetaan esiin. Katsomme myös, että vain ne toimijat, jotka ovat tilausohjelmajalustojen palveluvelvoitteen piirissä, voisivat tuotannoissaan hyötyä mahdollisesti perustettavasta rahastosta.

Koko kentän yhteisenä intressinä on vahvistaa kotimaista av-alaa ja se tapahtuu ensisijaisesti huolehtimalla nykyisistä kotimaisista paljon tuotantoja tilaavista kivijaloista. Kotimaisten tuotantojen sisällöllistä ja tuotannollista laatua parantamalla kansainvälistä aitoa kilpailukykyä kehitetään parhaalla mahdollisella tavalla. Pahimmillaan rahastomalli voisi johtaa siihen, että rahastosta saatava lisätulo on yksi plusrivi suurten kansainvälisten tuotantoyhtiöiden tuloslaskelmassa, ei laatua lisäävä ja alaa työllistävä panostus kotimaassa.

Katsomme, että rahaston tulisi olla käyttötarkoitukseltaan mahdollisimman laaja Hollannin mallin mukaisesti, sisältäen esimerkiksi viihdetuotannot. Tälle on myös välttämättä pohjautuvat perusteet: jos Suomessa luodaan viihdeformaatti, jota myydään laajasti ulkomaille, jää siitä enemmän rahaa kotimarkkinaan kuin kv-jakeluun myydyistä elokuvasta tai sarjasta. Suomessa on jo kehitteillä hyviä viihdeformaattilähtöjä, tätä työtä tulisi tukea entisestään.

Uutena tulokulmana ehdotamme harkittavaksi, että rahasto voisi av-alan työllisyyden sekä kotimaisten kielten ja kulttuurin näkökulmasta tukea myös uutis- ja ajankohtaisohjelmia nimenomaan av-alan osaamisen, ei journalismin osalta. Tätä ajatusta tukisi myös tarve kehittää lasten ja nuorten medialukutaitoa ja kansalaisten mediakriittisyyttä. Vahva kaupallinen uutis- ja ajankohtaisohjelmisto tukee myös maamme huoltovarmuutta.

Rahaston käyttötarkoituksen laajuuteenkin viitaten katsomme, että rahasto istuisi luontevammin Business Finlandin kuin Suomen elokuvasäätiön hallinnoitavaksi: Business Finland hallinnoi jo AV-tuotantokannustinta ja laajennus erityyppisiin tuotantoihin onnistuisi nähdäksemme helpommin Business Finlandin tehtäviin Suomen elokuvasäätiön fokuoituessa elokuvaan. Samalla tämän rahaston kohdalla tulisi tehdä joustoa Business Finlandin kansainvälisen viennin vaateen osalta. Kaikkea potentiaalisesti tuettavaa kotimaisten kielten ja kulttuurin asemaa edistävää tuotantoa ei tehdä vientikulmalla, eikä se direktiivin tavoitteisiin nähden ole myöskään perusteltua.

Toinen tilausohjelmanpalveluvelvoitteen valmistelussa vielä pohdittava asia on palveluille asetettavan maksun suuruus. Maksun tason on oltava sellainen, ettei kansainvälisiä toimijoita ensisijaisesti ohjata investoimaan eurooppalaisiin/kotimaisiin tuotantoihin heikentäen kotimaisten suoratoistopalveluiden toimintaedellytyksiä. Riskinä on, että kotimaista av-alaa käytännössä heikennetään, ei vahvisteta.

Investointivelvoitteen selkeä riski on, että kv-suoratoistopalvelut eivät toimi kuten nyt, markkinaehtoisesti, laatuun panostaen, vaan investoinnit ovat enemmän ”bulkkia” velvoitteen täyttämiseksi. Tästä on jo esimerkkejä muualta Euroopasta ja tämä olisi kotimaisen av-alan kannalta erittäin lyhytnäköistä. Samaan aikaan IP-oikeudet siirtyvät kuitenkin ulkomaisten toimijoiden käsiin, mikä tekisi sisällöllä ansaitsemisesta mahdotonta pidemmällä tähtäimellä. Pitäisi kilpailla laadulla ja katsoa pidempää ansaintalogiikkaa, yksittäiset kv-toimijalle myydyt edullisemmat tuotannot eivät varmasti ratkaise kotimaisen av-alan haasteita.

Toisena haasteena investointivelvoitteessa on, että tilaajien keskittyessä ulkomaille olisi todennäköistä, että suomalaisen kulttuuriperimän paino tv-ohjelmissa ja muissa tuotannoissa vähenisi. Tämäkin on täysin vastoin direktiivin tavoitetta. Kotimaiset suoratoistopalvelut ovat vahvoja kotimaisten kielten ja suomalaisen kulttuurin vaalijoita. Kotimaisia tuotantoja merkittävästi tilaavia ja tuottavia tahoja tulisi AVMS-direktiivinkin puitteissa ja tavoitteiden nojalla palkita, ei rangaista, lainsäätäjän toimin.

MTV osallistuu aina mielellään keskusteluun, jossa pohditaan koko kotimaisen av-alan kasvattamista ja alan aitoa menestystä kv-kilpailussa. Olemme kv-markkinoille tähtääviä hankkeita myös rahoittaneet. Sen sijaan mallit, joilla tosiasiallisesti vähennettäisiin MTV:n panostuksia kotimaisiin tuotantoihin ja heikennetään kotimaisten suoratoistopalveluiden toimintaedellytyksiä, eivät ole kestäviä. Siksi kiinnitämme tilausohjelmanpalveluvelvoitteessa erityistä huomiota rahaston käyttöön, jonka käyttötarkoituksen tulisi olla mahdollisimman laaja ja rahanjaon selkeä, avoin, tasapuolinen ja läpinäkyvä sekä rahastomalliin, joka tukee koko kotimaisen av-alan elinvoimaa laajasti tilaajista tuotantoyhtiöihin ja yksittäisiin tekijöihin.

Aherto Suvi
MTV Oy